

Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium és Kollégium

3529 Miskolc, Fényi Gyula tér 2-12.

Tel.: (+36-46) 560-458, 560-459, 560-583, Fax: (+36-46) 560-582

E-mail: fenyi@jezsuita.hu

Honlap: www.jezsu.hu

A JECSE – „Jesuit European Committee for Primary and Secondary Education” Szövetség tagja

---

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM VIZSGA

11. évfolyam

I. ELVÁRÁSRENDSZER

A vizsga célja

Az érettségi előfutáraként felkészít a vizsgahelyzetre, összegzi a korábban tanult ismereteket, megmutatja az egyes kompetenciák szintjét (szövegértés, szövegalkotás, olvasottság, elvont gondolkodás, rendszerezés, önálló véleményalkotás), és jelzi a tanuló erősségeit és fejlesztendő területeit.

Tematikája

- szövegértés
- gyakorlati szövegalkotás
- érvelés
- irodalomtörténet
- műelemzés
- leíró nyelvtan
- kommunikáció
- retorika
- memoriterismeret

Követelménye

A gimnázium 9-11. osztályának irodalmi és magyar nyelvi ismeretanyaga (szövegértés, szövegalkotás, leíró nyelvtan, kommunikáció, retorika, irodalomtörténet, műelemzés, memoriterismeret)

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

I. Írásbeli időtartam 60 perc +30 perc

a) Szövegértési feladatsor (40p.) idő-tartam 60 perc

(az érettségien előforduló feladatsorhoz hasonló tartalmú és felépítésű)

b) Gyakorlati írásbeliség (10p) idő-tartam 30 perc

- Érvelés, vagy
- Gyakorlati szövegműfaj

II. Szóbeli

1. Felelet /max.15 perces önálló előadás az a) és b) részekből/

a) 15 témakör a magyar és világirodalom témaköréből

(az érettségihez hasonló felépítéssel: témakör, tétel, feladat)

b) 15 témakör a magyar nyelv témaköréből

(az érettségihez hasonló felépítéssel: témakör, tétel, feladat)

2. memoriterismeret

20 memoriter (15 a tanár által szabadon választható, +5 kötelező vers):

- József A. : Tiszta szívvel
- Ady E.: A föl-földobott kő
- Babits M.: A lírikus epilógja
- Kosztolányi D.: Akarsz-e játszani v. Mostan színes tintákról álmodom
- Radnóti M.: Nem tudhatom (részlet)

III. A VIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Szövegértés és gyakorlati írásbeliség százalékos értékelése az érettséginek megfelelően:

- 80-100% - jeles
- 60-79% - jó
- 40-59% - közepes
- 25-39% - elégséges
- 24 -0% - elégtelen

Pontokra levetítve

a) Szövegértés

- 40-32p: jeles
- 31-24p: jó
- 23-16p: közepes
- 15-11p: elégséges
- 10 pont alatt elégtelen

b) Gyakorlati szövegalkotás:

- 10-8p: jeles
- 7-6p: jó
- 5-4p: közepes
- 3p: elégséges
- 2p pont alatt elégtelen

Ez az írásbeli feladat nyelvtanjegyként számít. Mellette osztályozzuk a helyesírást + külalakot, és külön jegyként írjuk be.

A helyesírás értékelése:

- 1-4 hibapont: jeles
- 5-8 hibapont: jó
- 9-12 hibapont: közepes
- 13-16 hibapont: elégséges
- 17 hibaponttól elégtelen

A szóbeli vizsga értékelése:

- Memoriter (egy jegy)
- Irodalom tárgyi tudás (dupla jegy)
- Nyelvtan tárgyi tudás (dupla jegy)
- Szóbeli kifejezőképesség (egy jegy)

Az első két értékelés az irodalomhoz, a második kettő a nyelvtanhoz kerül.

GYAKORLÓ FELADATSOR

11. OSZTÁLY

I. Szövegértés – gyakorlás

LETYEPETYE

A pletyka mint értékváltó

Ítélezünk, netán jól kibeszéljük magunkat, vagy csak cinkosan összemosolygunk, és mintha már más is lenne a közérzetünk. A pletyka ősi és egyetemes jelenség, fellelhető a manhattani irodákban és az ausztrál bennszülöttek közösségében, a tudományos kutatás azonban csak egy-két évtizede foglalkozik vele. Szvetelszky Zsuzsanna 2002-ben adott ki egy monográfiát *A pletyka* címmel, ma egyedül ő foglalkozik hivatásszerűen pletykakutatással Magyarországon. Általában emberi gyarlóságaink közé soroljuk a pletykálkodást. Miként vélekedik erről a tudomány, hogyan határozza meg a pletykát a kutató?

– Tömören szólva: a pletyka ismerhető szereplőről szóló, nem publikus információ, amelynek legfőbb jellemzője a terjedés. Se nem jó, se nem rossz, értékváltó jellegű. Egy közösségen belül megmutatja a valódi rangsort, a szociális státust, a hivatalosan vallott és a ténylegesen követett értékek közötti távolságot. Segítségével kiderülhet például, hogy hiába a polgármester a feje egy képviselő-testületnek, ha az alpolgármester szava a döntő, akkor ő a tényleges vezető. Érdekes megfigyelni, hogy miről beszélnek egy adott közösségben hivatalosan és miről a háttérben. Ez a kettős beszéd a szocializmusban rendkívül jól tetten érhető volt: ha a rádió azt közölte, hogy nincs influenzajárvány, akkor biztosra vehettük, hogy van.

A pletyka azonban nem egy történet, hanem folyamat, amelynek az emberre gyakorolt hatása a lényeges.

– *Már Prokopiosz, Justinianus császár történetírója a háborúk krónikája mellett megírta a háttérrel, a Titkos történetet is, Theodora császárnő kicsapongásairól. A pletyka tán egyidős az emberiséggel?*

– Nem egészen, kialakulása negyvenezer évvel ezelőttre, a pleisztocén korba tehető, amikor az együtt élő embercsoportoknál a munkamegosztás kialakult, és a pletyka révén tudtak egymásról. Egyes kutatók a majmok „kurkászásához”, egymás érintéséhez hasonlítják ezt, hisz a nyelv, a beszéd segítségével akár 6-7 emberrel is kapcsolatba lehet kerülni egyszerre. A pletyka sokáig egyedüli forrása volt az emberek egymásról való tájékozódásának. Például egy járvány idején csak a pap tudta a tényleges halálozások számát, a temetésekből. Mindez ma már egyszerű adat. A könyvnyomtatás megjelenése után a pletyka szerepe is átalakult. A pletykának

a modern korban három „mozgásformáját” különítjük el: terjed, azaz továbbadjuk, gerjed, amikor torzítva közvetítjük és erjed, mert idővel átalakul bennünk, sőt néha ellenkező előjelet kap.

– ***Mi kedvez a virulásának?***

– Általában érvényes, hogy helyhez és közösséghez kötődik. A templomtér, a kocsmá, a fonó, ma tán a művelődési ház vagy a városi bérházak kiváló éltető terei. A lakótelepek azonban nem alkalmasak ilyen hírek képződésére, mert a szűk folyosórendszerekben az emberek nem találkoznak. A különféle vallási vagy egyéb, önszerveződő közösségek viszont jó talajai a pletykának.

– ***A felnőtt ember mindennapjai jelentős részét a munkahelyén tölti, sokrétű elváráshálóban, nyilván bőven akad alkalom a pletykálkodásra. Hogyan látja ennek a szerepét?***

– Sajátos kettős háló szövődik a munkahelyen: a szervezeti kapcsolatok mellett kialakul a rejtett kötődések rendszere. Az idősebb és fiatalabb kollégák, vagy a főnök-beosztott esetében óhatatlanul felsejlik a szülő-gyermek viszony. Ez egészen különleges kapcsolat, amit az angol kutatás *office marriage*-nek, munkahelyi házasságnak nevez. Ez az utóbbi húsz-harminc évben tűnt föl, amióta a nők tömegesen és sokféle pozícióban dolgoznak a munkahelyeken. A partnerség és a csapatmunka hangsúlyozása révén emberileg is összecsiszolódnak a kollégák. Együtt élnek meg szakmai sikert, kudarcot, közösek az étkezések, ismerik egymás ízlését, rigolyáit és jó tulajdonságait. Sokszor többet tudnak egymás apró-cseprő gondjairól, mint a házastársak. Általában e sajátos viszony nem társul szexualitással, és nem vezet a párkapcsolatok bomlásához, de mint munkahelyi jelenség, egyre gyakoribb.

– ***Új és népszerű a szervezeti kommunikációval foglalkozni, magára valamit adó nagyobb vállalat oda is figyel erre. Mi lehet a vezető helyes viszonyulása a pletykához?***

– Ez az a terület, amit nem szabályozhat egyetlen hatalom sem, mert maguk az emberek sem befolyásolhatják. Helyes, ha a vezető tudatosítja, és teret enged neki. Több nyugati, modern irodaházat már eleve úgy terveztek, hogy kialakítottak olyan közösségi tereket, ahol a munkatársak összegyűlhetnek, találkozhatnak, kibeszélhetik magukat, illetve egymást. Ugyanis idegfiziológiai kutatások igazolják, hogy nem létfenntartó szükséglet a pletyka, de boldogtalanabbak lennének nélküle, akárcsak a játék hiányától.

– ***Miről pletykálunk a legszívesebben manapság?***

– A helyes kérdés a kiről, hiszen az embert legjobban a másik ember érdekeli. Pletykatípusokat lehet inkább körvonalazni. Ha új ember érkezik egy közösségbe, sokszor a híre megelőzi, s elkezdődik a viszonyítgatása a régihez – ez a navigációs pletyka. Nagyon régóta ismert a gyógypletyka, miszerint a beteget, elkeseredettet azzal vigasztalják, hogy más, súlyosabb

bajból is kilábal. A harmadik fajtája a portrépletyka, amikor A és B megbeszéli, hogy C milyen. Mindketten azért szeretnek C-ről diskurálni, mert érdekes személy.

– **Gondolom, a pletykakutató számot tart az érdeklődésre. Mit tesz, ha önről pletykálnak?**

– Pletyka főszereplője azért lehetek, mert egy közösségnek sokáig központi szereplője voltam, viszonyulásomban pedig Rousseau és Illyés Gyula tanácsát követem: nem csinállok semmit.

Kiss Mária (Képmás, 2009. április. 76–77.)

FELADATOK

1. Keressen a szövegben egy-egy bizonyítékot arra, hogy a pletyka ősi es egyetemes jelenség!

2p.	
-----	--

2. Adja meg a pletyka köznapi es tudományos meghatározását a szöveg alapján!

köznapi:

---

tudományos:

Miben különbözik a két fogalom?

6p.	
-----	--

3. Mi a közös es mi az eltérő eleme a szövegbeli terjed, gerjed es erjed fogalmaknak?

Közös elem:

Eltérő elemek:

2p.	
-----	--

4. Keressen példát az iskolai életből a következő pletykafajtákra!

navigációs pletyka:

---

gyógypletyka:

---

portrépletyka:

3p.	
-----	--

5. Milyen szempontok szerint tudja közös es eltérő vonásaik alapján csoportokba sorolni az alábbi négy fogalmat? *partnerség csapatmunka office marriage szülő-gyermek viszony*

4p.	
-----	--

6. A szöveg mely mondatát emelné ki képaláírásként? Indokolja választát!

Képaláírás: _____

Indoklás:

3p.	
-----	--

7. Indokolja meg a szöveg alapján, hogy miért kell teret engedni a munkahelyi pletykának!

2p.	
-----	--

8. Keressen a szövegben két bizonyítékot arra, hogy a pletyka pozitív jelenség!

2p.	
-----	--

9. Kinek a szövegében szerepelnek az alábbi információk? Jelölje be a táblázatba x-szel!

- a) A pletyka emberi gyarlóság.
- b) A pletyka egyidős az emberiséggel.
- c) A munkahely sok lehetőséget kínál a pletykálkodásra.
- d) A pletykáról könyvet író kutatóról is pletykálnak.
- e) A pletyka értékváltó jellegű.
- f) A lakótelepek nem alkalmasak a pletykálkodásra.

	riporter	kutató	mindkettő	egyik sem mondja
a				
b				
c				
d				
e				
f				

6p.

10. Melyik pletykatípusba sorolná be az alábbi jelenségeket?

- a) Az új igazgatóról a dolgozók megállapítják, hogy bürokrata az előző igazgatóhoz képest.

- b) Kati és Julcsi megbeszélnek, hogy Manci milyen fodrot varrt a szoknyájára.

- c) Egy anyuka aggódik, hogy a gyereke túlságosan nevetlen. A barátnője vigasztalja, hogy majd kinövi a gyerek a kamaszkori lázadást.

3p.

Köznapi szövegalkotási feladat (választható az A vagy a B feladat)

A) ÉRVELÉS

Angol vagy német nyelvet tanuljak? Gyakran felmerül a kérdés, hogy a magyar nyelvtanuló számára legfontosabb két idegen nyelvet, az angolt és a németet, milyen sorrendben célszerű elsajátítani. Sokan úgy vélik, a nemzetközi kommunikáció számára régóta kiemelt jelentőségű angolnal kell kezdeni, utána következhet a másik. A nyelvtanárok szerint egyéb megfontolások is léteznek. Bár az angol és a német rokonságban állnak egymással, a magyar viszont egyikükkel sem, a német nyelvtani szerkezetét jóval közelebb érezzük anyanyelvünkhöz az angolénál. Van tehát annak is ésszerű alapja, hogy a némettel kezdjünk, s csak utána forduljunk a számunkra gyakran meglepő mondatépítésű angol felé.

Újabb szempont, hogy a megfigyelések szerint, aki németül már tud, nagy valószínűséggel angolul is meg fog tanulni, ez fordítva kevésbé igaz. Az esetek többségében persze minden racionális megfontolást felülír a szimpátia: e tekintetben az angol a nyelvtanulók döntő többsége számára magasan a német felett áll.

Horváth Gábor (a Kétnyelvű Iskoláért Egyesület elnöke)

A két nyelv közül melyik nyelv tanulását tartja elsődlegesnek Magyarországon? Állásfoglalását 3–5 érvel, esetleg cáfolattal is támassza alá!

VAGY

B) GYAKORLATI SZÖVEGALKOTÁS

Ön 2017. január 7-én értesítést talál a postaládájában postai küldemény érkezéséről, melyben tájékoztatják, hogy csomagja érkezett, melyet Miskolcon a Kazinczy úti 1-es Postán vehet át. Ön másnap elmegy a postára, ahol hosszú keresgélés után sem találják a csomagját. A postai alkalmazott följánlja, hogy telefonon értesítik, ha megtalálták a csomagot, és érte jöhet. Ez azonban egy hét elteltével sem történik meg. Írjon panaszos levelet az esetről!

A postahivatal címe: 1-es Posta

3501 Miskolc

Kazinczy út 16.

A köznapi szövegalkotási feladat szövegének terjedelme 120–200 szó legyen.